

KO DOMĀ PRIVĀTO MEŽU ĪPAŠNIEKI

*Sākas Meža
dienas ar devīzi
“Iepazīsties –
mežs!”*

*Aktualizēts meža
kokaudzētavu
saraksts*

*Ko labāk pārdot –
mežu vai cirsmu?*

*2019 gada
simboli*

Meža attīstības fonda pasūtītā un Latvijas Valsts mežzinātnes institūta (LVMI) “Silava” veiktā pētījuma “Privāto mežu apsaimniekošanas un meža īpašumu konsolidācijas un kooperācijas procesa monitorings” ietvaros pagājušajā gadā tika veikta meža īpašnieku aptauja, izmantojot datorizētas telefonintervijas.

Aptaujā tika iekļauti meža īpašnieki fiziskas personas, kurām pašām vai kopīpašumā pieder mežs un kuru meža īpašums ir inventarizēts. Kopā aptaujāti 1062 respondenti.

Aptaujā noskaidrots, ka Latvijā, pēc Valsts meža dienesta (VMD) datiem, privāto personu īpašumā ir 1,51 milj. ha

mežu un meža īpašnieku skaits ir 113,6 tūkstoši.

Gandrīz 30% meža īpašnieku dzīvo īpašumā, kurā atrodas to mežs. Vēl 44% dzīvo ne tālāk kā 10 km attālumā no tuvākā īpašumā esošā meža. 45% meža īpašnieku mežs īpašumā ir vairāk nekā 20 gadus. Mežsaimnieciskā izglītība ir tikai 14% meža īpašnieku, bet 25% meža īpašnieku ir apmeklējuši seminārus vai apmācības.

ES atbalstu plāno izmantot vairāk

Aptaujas rezultāti liecina, ka nodomu izmantot Eiropas Savienības (ES) atbalstu meža apsaimniekošanā turpmāk izsaka vairāk respondentu – 41%, nekā to

ir izmantojuši līdz šim – 24%. Šo meža īpašnieku valdījumā ir ap 60% no fizisku personu īpašumā esošo meža platību.

Tie respondenti, kas plānojuši pieteikties atbalstam pēc 2020. gada, kā galvenos atbalsta pasākumus minējuši jaunaudzumu kopšanu – 65%, augstvērtīga stādāmā materiāla iegādi – 51% un meža meliorāciju – 36% (pēc īpašnieku skaita). Ievērojami mazāk – 28% uzskata, ka nepieciešams atbalstīt neizmantoto lauksaimniecības zemju apmežošanu un neproduktīvu mežaudžu nomaiņu. Aptuveni piektdaļa meža īpašnieku uzskata, ka prioritāri jāatbalsta kompensāciju piešķiršana par saimnieciskās darbības ierobežojumiem, kā arī apmācības un konsultācijas meža īpašniekiem.

► 9. lpp.

ŠAJĀ NUMURĀ:

- 2018. gadā izcirsti 12,59 miljoni kubikmetru koksnes 3
- Ugunsnedrošā laikposma iestāšanās 3
- Mežā daba daudz pasaka priekšā 4
- Meža ABC – bērniem laimīgākā diena mūžā! 5
- Meža dienas ar devīzi "Iepazīsties – mežs!" 5
- Saimnieks, kam patīk eksperimentēt. 6
- Ierosināts mikroliegums – ko darīt? 7

■ Visā pasaulē aizvadīta Starptautiskā meža diena. 8

■ Ko domā privāto mežu īpašnieki. 9

■ Kur iegādāties stādus? 10

■ Dabas skaitīšanas datus pirmais uzzina īpašnieks! 11

■ Ko nozīmē piedāvājums noteikt meža vērtību? 12

■ Pārdot meža īpašumu vai ciršanas tiesības? 13

■ Kas jāatceras, slēdzot līgumu . . 13

■ Dabas simboli 2019. gadā 14

■ Konference "Medības 2019" . . . 15

IESAKU IZMANTOT KONSULTĀCIJAS

Mežs ar zemes īpašumu man ir nācis mantojumā. Bērnbā vairākas vasaras aizvadītas kopā ar vecmammu. Man uzdotie meža darbi ietvēra sauso koku un zaru vākšanu, kā arī sacirstās malkas kraušanu šķūnī. Vecmamma bija ļoti pedantiska un lika man retināt laukā izeaugušās priedītes. Atceros, ka šis darbs man ne īpaši patika, bet tagad, kad skatos uz tām pēc 15 gadiem, tas ir mans lielākais lepnums.

Mēs ar vīru nolēmām pārcelties dzīvot mantotajā īpašumā. Pēc pārceļšanās, iebraucot piemājas mežā, man nelika mieru sajūta, ka kaut kas ar mežu ir jādara, jo, ieejot tajā, bija tāda kā kapšētas sajūta. Liekas, ka mežs apstājies

ražot jaunus kokus un dot to foršo meža sajūtu, ko parasti sagaidi, tajā pastaigājoties. Nolēmām konsultēties ar kādu speciālistu.

Ar interneta palīdzību atradu LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra meža apsaimniekošanas speciālistu Kārli Folkmani, ar kuru jau pēc pirmās telefona sarunas izveidojās labs kontakts. Viņš sniedza atbildes uz visiem man nezināmajiem jautājumiem. Tā kā vienai daļai meža bija nepieciešama kailcirte, sniedza konsultācijas, stigoja cirsmu, veica dastošānu un pat aizpildīja iesniegumus, lai viss noritētu pareizi un operatīvi. Vēlos pateikties par atsaucību un profesionalitāti!

Helga Kenebuka, meža īpašniece

TURPINĀS PIETEIKŠANĀS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJĀM

SIA "LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs" (MKPC) turpina konsultāciju projekta īstenošanu Latvijas lauku attīstības programmas 2014. – 2020. gadam ietvaros. Meža īpašniekiem (fiziskām un juridiskām personām) un tiesiskajiem valdītājiem ir iespēja saņemt bezmaksas konsultācijas par noteiktiem jautājumiem. Atbalsta apmērs 1500 eiro.

2017. gadā ES atbalsta ietvaros konsultācijas saņēmis 61 meža īpašnieks,

bet 2018. gadā jau 150 meža īpašnieki. Klienti ir apmierināti ar konsultantu ieteikumiem par meža apsaimniekošanu un veicamajiem darbiem.

Plašāku informāciju par pieteikšanos un konsultāciju saņemšanu var uzzināt MKPC nodaļās. Meža īpašniekam jāvērsas attiecīgajā nodaļā, kurā atrodas meža īpašums. Nodaļu kontakti pieejami interneta vietnē www.mkpc.lv, sadaļā – Speciālisti.

IESPĒJA PIETEIKTIES ATBALSTAM MEŽSAIMNIECĪBĀ

No šā gada 1. aprīļa līdz 7. maijam Lauku atbalsta dienests (LAD) izsludina pieteikšanos atbalsta saņemšanai pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā" trīs apakšpasākumos par kopējo publisko finansējumu vairāk nekā 7 miljoni eiro.

Kārtā atbalstīto projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2023. gada 1.

septembrim.

Plašāku informācija par prasībām atbalsta pretendentiem, nosacījumiem atbalsta saņemšanai un citiem jautājumiem var lasīt LAD mājaslapā sadaļā Atbalsta pasākumi.

Projektu iesniegumi jāiesniedz, izmantojot LAD elektroniskās pieteikšanās sistēmu, ievērojot Elektronisko dokumentu likumu, vai personiski LAD

reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs vai LAD Centrālajā struktūrvienībā Zemkopības ministrijas Klientu apkalpošanas centrā Rīgā, Republikas laukumā 2.

Finansējums tiek piešķirts Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) ietvaros.

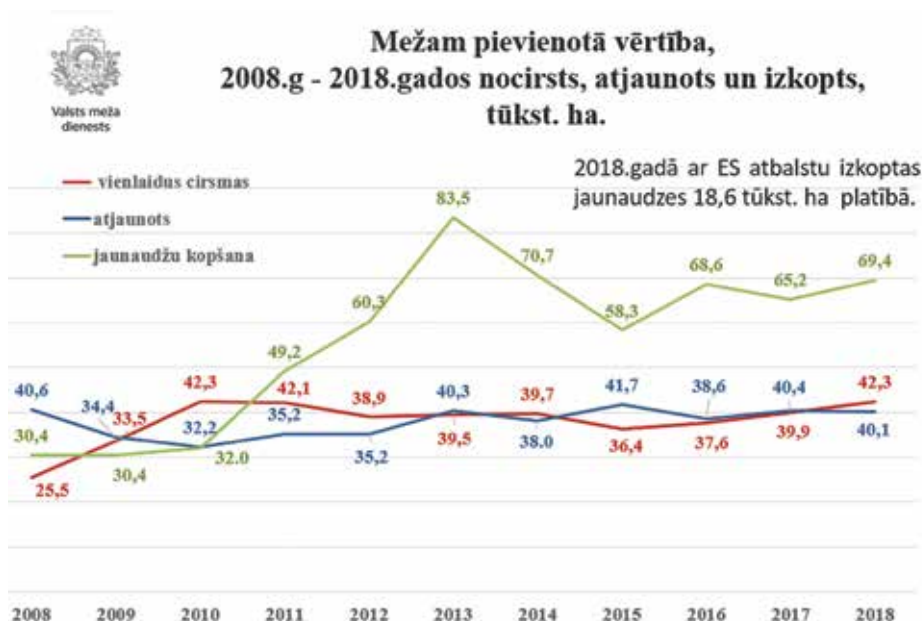
LAD informācija

2018. GADĀ IZCIRSTI 12,59 MILJONI KUBIKMETRU KOKSNES

Pēc Valsts meža dienesta apkopotās informācijas, 2018. gadā faktiski izcirstais koksnes apjoms ir 12,59 milj. kubikmetru, no kuriem 5,93 milj. kubikmetru (47,1% no kopējā izcirstās koksnes apjoma) iegūti valsts mežos un 6,66 milj. kubikmetru (52,9% no kopējā izcirstās koksnes apjoma) iegūti pārējos mežos (privāto meža īpašnieku, pašvaldību un citu meža īpašnieku mežos).

2018. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopā izcirstās koksnes apjoms ir par 1,15 milj. kubikmetru vairāk. Izcirstās koksnes apjoms valsts mežos ir par 0,18 milj. kubikmetru lielāks nekā pagājušajā gadā, bet pārējos mežos tas ir palielinājies par 0,97 milj. kubikmetru un sasniedzis pēdējos desmit gados lielāko izcirstās koksnes apjomu. Valsts mežos ir izcirsts par 0,73 milj. kubikmetru mazāk nekā pārējos mežos.

Valsts mežos maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu nosaka 2015. gada 16. novembra Ministru kabineta rīkojums Nr. 718, savukārt koku ciršanas kārtība pārējos mežos ir noteikta Meža likumā.

Par iepriekšējā kalendārā gadā veikto mežsaimniecisko darbību meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam līdz 1. februārim ir jāiesniedz pārskats Valsts meža dienestam – to nosaka Meža likums. Izplatītākais mežsaimnieciskās darbības veids ir koku ciršana, jaunaudžu

kopšana un meža atjaunošana. Pārskatos uzrādītā informācija par faktiski izcirsto koksnes daudzumu tiek fiksēta Valsts meža dienesta ģeogrāfiskās informācijas sistēmā (Meža valsts reģistrā).

VMD informācija

UGUNSNEDROŠĀ LAIKPOSMA IESTĀŠANĀS

Sākoties karstam un sausam laikam, Valsts meža dienests nosaka meža ugunsnecrošā laikposma sākumu visā valsts teritorijā. Parasti šis periods sākas aprīļa beigās vai maija sākumā.

Līdz ar ugunsnecrošā laikposma iestāšanos meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem jānodrošina ugunsdrošības noteikumu prasību ievērošana mežā.

Meža īpašniekiem ir jāparūpējas, lai meža ceļi un stigas būtu atbrīvoti no sagāztajiem kokiem un krūmiem un lai nepieciešamības gadījumā meža ugunsdzēsības automašīnām būtu iespējams brīvi pārvietoties. Tāpat meža īpašniekiem jāzina, ka pēc meža ugunsgrēka likvidācijas viņa īpašumā tam ir pienākums veikt meža ugunsgrēka vietas uzraudzību.

2018. gadā Valsts meža dienests visā valsts teritorijā kopā ir atklājis un dzēsis 971 meža ugunsgrēkus ar kopējo uguns skarto meža zemes platību 2743,3 hektāri.

Papildinājums meža ugunsapsardzībai

Valsts meža dienests 2018. gada nogalē saņēma 11 jaunas speciāli aprīkotas meža ugunsdzēsības autocisternas Mercedes Benz

Unimog 4023. Jaunās meža ugunsgrēku dzēšanai paredzētās automašīnas atradīsies Rēzeknē, Priekullos, Kuldīgā, Aizputē, Daugavpils novada Križos, Ādažos, Bauskā, Jēkabpilī, Alūksnē, Dundagā un Valkā.

MEŽĀ DABA DAUDZ PASAKA PRIEKŠĀ

Februāra beigās Gulbenē meža īpašniekiem notika mācības par tēmu “Vidi saudzējoša meža apsaimniekošana privātajos mežos”. Mācībās tika uzsvērts, cik nozīmīga ir vidi saudzējoša meža apsaimniekošana un nekailciršu mežsaimniecības nozīme un ieviešana praksē.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana jāievēro ikvienam, kas nodarbojas ar meža darbiem. Tas noteikts normatīvajos aktos. Dažāda vecuma un sugu koki, veci, liela izmēra koki, koki ar piepēm un dobumiem, pamežs, mežmala, kritālas, avotaines, gravas – tā ir neliela daļa no struktūrām un vietām, kas mežam un tajā mītošajiem ir nozīmīgas.

Mežam nozīmīgas vietas

Kādam šīs lietas var šķist nenozīmīgas, jo nav gana pievilcīgas, rada apgrūtinājumu vai nedod finansiālu atdevi. Izstrādājot mežu, rodas pārpratumi, domājot, ka nav nozīmes saglabāt ekoloģiskos kokus, jo tie tāpat tiek izgāzti vai dod sliktus pēcnācējus. Diskusijas rada arī jautājums par atmirušo koksnī, jo meži tāpat ir pilni kritālu un sausokņu, kāpēc speciāli tos vēl saglabāt.

Ekoloģiskais koks jeb saglabājams koks tiek atstāts meža vides saglabāšanai. Visbiežāk tie ir 5–10 dzīvotspējīgi koki uz hektāra. Tos var saglabāt kopā ar citu dabas vērtību saudzēšanu – skudrupūžņa koku, ligzdu, pārejas joslu u.c.

Atmirušī koksne savukārt ir draudzīgākā dzīvesvieta kukaiņiem, saistīta ar sēņu, ķērpju, sūnu un bezmugurkaulnieku sugām, kā arī nozīmīga putniem. Ap 7500 dzīvo organismu sugu ir saistītas ar atmirušo koksnī. Tā kalpo gan kā barības avots, barošanās vieta, kāpuru attīstības vieta, gan kā ligzdošanas vieta un patvērums. Ieejot mežā, uz aci to grūti pateikt, taču, skatoties tuvāk, paveras vesela pasaule.

Svarīga ir arī pameža saglabāšana, jo tas uzlabo augsnes auglību, samazina augsnes ūdens eroziju. Nedrīkst aizmirst arī par mežmalu, kas kalpo kā “meža mētelis”, to sargājot no vēja un uguns. Jo pakāpeniskāka un platāka ir mežmalas zona, jo vairāk sugu tajā spēj atrast dzīvesvietu.

Nekailciršu mežsaimniecības priekšrocības

Pasaules Dabas fonda direktors, Meža programmas vadītājs Jānis Rozītis uzsver, ka galvenās problēmas noteikumu prasību ieviešanā sagādā ekoloģisko koku izvēle, mirušās koksnes trūkums, pameža izciršana un bioloģiski augstvērtīgu mežu nociršana kailcirtē vai nepareizi lietota izlases cirte.

Nekailciršu mežsaimniecība nozīmē strādāt ar meža īpašumu, rodot vidusceļu starp intensīvu meža apsaimniekošanu un dabisku mežu. Jeb lai nodrošinātu nepārtrauktu naudas plūsmu un nodrošinātu meža vides saglabāšanu. Strādājot ar šādu apsaimniekošanas metodi, notiek minimāla ietekme uz meža vidi, tiek izmantots dabā notiekošais un izlases veidā cirsts mērķa sortiments. Īsāk sakot – tiek veidots mūžīgais mežs, kur ienākumus gūs gan pašreizējais īpašnieks, gan īpašnieka bērni un mazbērni, paralēli neizjaucot mežaudzes iekšējo līdzsvaru. Ieteikums šādu nekailciršu mežsaimniecību ieviešanai praksē ir novērtēt audzes stāvokli, izvērtēt, kāda būs ciršanas intensitāte, novērtēt paaugu, cērtamo koku izvietojumu un mežizstrādes iespējas. Tādējādi mežā tiek saglabāti dažāda vecuma koki un veidoti atvērumi, kur nākotnē iesaistīti jaunajiem kociņiem. Domājot šādā virzienā, tiks saglabāta meža vide, iegūti regulāri ieņēmumi, nesamazināta īpašuma vērtība, kā arī

tiks samazinātas kopšanas izmaksas, lai piemērotos tirgus situācijai.

Praktiskajā daļā – diskusijas

Praktiskajā dienā tika aplūkoti meža īpašnieka Gunta Grīnšteina īpašumi un apspriesta videi draudzīga meža apsaimniekošana, kā arī Guntis dalījās pieredzē sava meža apsaimniekošanā. Apstaigājot cirstu, tika pārrunāti jautājumi par ekoloģisko koku izvēli, pameža saglabāšanu, kāpēc jā saglabā mežmalas, kā arī sauso koku atstāšanas iespējas no ciršanas līdz augsnes apstrādei. Tika diskutēts par platības atjaunošanas sekmēm, arī par situācijām, kāpēc atjaunošanās nenotiek, kur radusies kļūda un kā rīkoties šādos gadījumos. Mežā tika aplūkoti skudrupūžņa koki, kas būtu darāms ar tiem koku ciršanas gadījumā. Meža īpašumā pie upes tika apspriests, kā plānot meža apsaimniekošanu ūdenstilpņu aizsargjoslā. Atziņa pēc mācībām – mežā daba daudz pasaka priekšā, ir tikai jāiet un jāvēro, tad jāpieliek sava roka.

Raksta sagatavošanā izmantota informācija no Pasaules Dabas fonda direktora, Meža programmas vadītāja Jāņa Roziša veidotajiem mācību tēmas “Vidi saudzējoša meža apsaimniekošana privātajos mežos” materiāliem.

Mācības notika Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākuma “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros. Tās organizēja LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra Ziemeļaustrumu nodaļa.

Par plānotajām mācībām var interesēties www.mkpc.llkc.lv sadaļā Apmācības.

Diāna Supe,

MKPC Ziemeļaustrumu nodaļa

Jānis Rozītis stāsta, kas jāņem vērā, saimniekojot ūdenstilpņu aizsargjoslā

Praktiskās nodarbības un diskusijas meža īpašnieka Gunta Grīnšteina (centrā) īpašumā

Foto: no S. Vaivades arhīva

Meža ABC vērienīgā komanda

MEŽA ABC – BĒRNIEM LAIMĪGĀKĀ DIENA MŪŽĀ!

Ja vēlaties saviem bērniem uzdāvināt laimīgāko dienu mūžā, brauciet uz “Meža ABC” pasākumu Kuldīgā!

Šogad, 11. maijā, no plkst. 10 līdz 18 Kuldīgas novada Padures pagasta Struņķukrogā (12 km no Kuldīgas Ventspils virzienā) vairāk nekā 100 meža nozares uzņēmumi un organizācijas aicina visus interesentus, bet jo īpaši meža īpašniekus ar ģimenēm, uz meža nozares lielāko izglītojošo pasākumu Latvijā “Meža ABC”. Ieeja pasākumā bez maksas.

“Meža ABC” šogad norisināsies divto reizi. 10. maijā norises mežā iepazīs

tikai skolu klases, bet 11. maijā uz pasākumu aicināti visi interesenti. Skolu interese ir ļoti liela. Pasākumam dalību piešķir 432 klases ar vairāk nekā 8500 skolēniem. Biedrība rīkoja loteriju, lai noskaidrotu laimīgās 150 klases.

Pasākums norisināsies brīnišķīgi iekārtotā vietā Kuldīgas novadā, kur īpaši padomāts par daudzām interesantām aktivitātēm bērniem, kas viņus gan iepazīstinās ar mežu, gan palīdzēs izprast dabā notiekošos procesus un to, kā norit darbi mežā. Uz pasākumu aicināti lieli un mazi, iesācēji un pieredzes bagātie – visi, kas mīl dabu, vēlas iepazīt, pasmaržot, pa-

garšot, sajūst, ieraudzīt un saprast norises mežā.

11. maijā pasākums notiks visu dienu no plkst. 10 līdz 18. Ierodoties pasākuma vietā, apmeklētājiem jāreģistrējas, jāsaņem pasākuma karte un kontrollapa. Plkst. 18 pasākums noslēgsies ar loteriju, kurā varēs vinnēt balvas no pasākuma atbalstītājiem.

Plašāks ieskats un informācija par 2019. gada un iepriekšējo gadu pasākumiem www.mezakonsultants.lv

Tiekamies Meža ABC!

Sigita Vaivade,

projekta “Meža ABC” vadītāja

MEŽA DIENAS AR DEVĪZI “IEPAZĪSTIES – MEŽS!”

Sogad, tāpat kā citus gadus, meža nozares institūcijas un pašvaldības plāno organizēt daudz un dažādus Meža dienu pasākumus visā Latvijā. Tie būs saistīti ar teritorijas sakopšanas un apzaļumošanas talkām, izglītojošiem semināriem un nodarbībām skolu jaunatnei un vairākiem lielākiem pasākumiem.

Mežs ienāk Jelgavā

LLU Meža fakultāte sadarbībā ar nozares organizācijām un uzņēmumiem “Meža dienu 2019” ietvaros organizē pasākumu “Mežs ienāk Jelgavā 2019”. Pasākums notiek 17. aprīlī Jelgavā, Pasta salā, no pulksten 10 līdz 17.

Pasākuma laikā interesenti tiks iepazīstināti ar meža apsaimniekošanas ciklu – augsnes sagatavošanu un meža atjaunošanu, kopšanas nepieciešamību, meža izmantošanas laikā iegūstamo produkciju, kā arī koksnes produktu tālāko pārstrādi. Paralēli šā gada pasākuma ietvaros tiks iedibināta tradīcija izgatavot koka skulptūras, kā arī Meža fakultātes (Akadēmijas

Foto: Maija Birkēna - Dzelzkalēja

Meža dienas Tērvetē

ielā 11) zālē no 17. aprīļa līdz 3. maijam. būs apskatāma Zemgales reģiona medību trofeju izstāde.

“Latvijas Meža dienas” Tērvetē

AS “Latvijas Valsts meži” (LVM) aicina skolēnus, skolotājus un vecākus piedalīties Baltijas valstīs lielākajā meža nozares pasākumā “Latvijas Meža dienas”,

kas šogad notiks 24. un 25. maijā LVM dabas parkā Tērvetē.

Aizpildot anketu LVM mājaslapā www.latvijasmezadienas.lv, skolēnu grupas var pieteikties dalībai 24. maija pasākumiem, kad īpaši jauniešiem plānotas dažādas izziņošanas aktivitātes par mežu, skatot meža tehniku darbībā un gūstot priekšstatu par meža nozares pārstāvju ikdienu.

Izzini mežu

“Atvērtajās meža dienās”

Arī šogad LVM aicina ikvienu dabas draugu pieteikties dalībai “Atvērtajās meža dienās”. Tās ir tradīcijām bagāts pasākumu cikls, kas tiek rīkots ar mērķi ne vien pavadīt laiku meža sakopšanas talkās, bet arī veicināt sabiedrības izpratni par atbildīgu un ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu. Šogad meža sakopšanas, atpūtas vietu labiekārtošanas un stādīšanas darbi notiks visos LVM reģionos. Uz pasākumiem jāpiesakās savlaicīgi www.lvm.lv.

Informācija par visiem Meža dienu pasākumiem būs pieejama www.zm.gov.lv sadaļā Meža nozare.

SAIMNIEKS, KAM PATĪK

Madonas puses meža īpašnieki mācību “Kokaugu audzēšana neizmantotās zemēs, plantāciju meži” ietvaros devās apgūt zināšanas un dalīties pieredzē uz Praulienas pagasta saimniecību “Mauri-Ceplenieki” pie gados jaunā meža īpašnieka Gunta Āzena.

Guntis Āzens ir beidzis Ogres meža tehnikumu. Saimniecībā ir 84 hektāri meža zemes un 21 hektārs lauksaimniecības zemes vairākos gabalos. Īpašums ir mantots un kaut kas arī piepirkts klāt. Guntis strādā savā saimniecībā, kurā darba pietiek – meža stādīšana, kopšana, zāģēšana un citi darbi.

Guntis mācību dalībniekiem rāda vairākus mežaudžu variantus, kas veidoti aizaugušā lauksaimniecības zemē. Stādījumi noformēti kā mežaudzes un zemes nodoklis par tām nav jāmaksā, līdz tās sasniedz zināmu vecumu.

Mistrotā egļu, ozolu, sarkano ozolu un liepu audze

Kā pirmo mācību dalībnieki apskata 17 gadus vecu egļu, sarkano ozolu un liepu mistrotu audzi 2,5 ha platībā, kas kādreiz bijusi pa pusei aizaugusi lauksaimniecības zeme. Mežaudze veidota tajos laikos, kad bija pieejami pirmie struktūrfondi. Guntis stāsta: “Sākumā pamatdoma bija izaudzēt sarkanos ozolus un liepas, stādot vienu rindu ozolus, pēc četriem metriem – liepas. Toreiz bija stingrākas prasības un pamataudzē nācās palielināt egļu daudzumu, lai liepas un

Guntis stāsta, ar kādām problēmām nācies saskarties, ieaudzējot bērzu

ozoli neizaugtu zaraini, tādēļ no malas iestādītajiem kociņiem vajadzēja noņņojumu.” Tagad ozoli un liepas ir apsteiguši egles. Vietām arī egles ņēmušas virsroku, no tām vēlāk varēs iegūt papīrmalku, bet varēs arī audzēt tālāk, laiks rādīs. Turpmāk audzi paredzēts kopt un pamazām atzarot, skatoties, kas no tās iznāks.

Guntis stāsta: “Sākums bija graujošs, jo aļņi un stirnu buki bija stāvā sajūsmā par sarkanajiem ozoliem, liepām un eglītēm pļavas vidū. Tad uznāca trīs ziemas ar dziļu sniegu un sērsnu, kas bija nelabvēlīgi stirnām. Buki vairs neapdraudēja šo audzi, jo daudzi aizgāja bojā, palika aļņi.”

► 7. lpp.

Foto: Ērika Novožlova

Foto: Ērika Novožlova

Ziemā sastrādātā malka un kokmateriāli, veicot kopšanas circes un kopjot mežmalas

EKSPERIMENTĒT

Foto: Ērika Novožlova

◀ 6. lpp.

Guntis cer, ka šeit pēc daudziem gadiem vajadzētu izaugt labai liepu un ozolu audzei kopā ar eglītēm. Beidzot Ogres meža tehnikumu, Guntim gribējās pakāpt eksperimentēt – iestādīt kaut ko savādāku un paskatīt, kas no tā iznāks.

Ieaudzēta bērzu audze

Kā nākamo Guntis rāda bērza stādījumu, kas ierīkots bijušajā pļavā, kam apkārt bijis lielais mežs. Stādījums ierīkots sagatavotā augsnē, stādot 1200 sertificētus bērza stādījumus uz hektāra. Vēlāk izrādījies, ka mežs noēno malējos kociņus un tie atpaliek augšanā. Guntis atzīst, ka lauksaimniecības zemē kociņus vislabāk ir stādīt sagatavotā augsnē. Tad vieglāk ir izkopt. Ja augsni gatavo vagās, tās jāierīko pareizā virzienā. Guntis stāsta: “Ja kociņi nebūs stādīti rindās, ar krūmgriezi mazos stādījumus var gadīties nopļaut. Ja ir vadziņa, nevar kļūdīties.” Pirmajā gadā pēc iestādīšanas pilnīgi pietiek, ja noliec pļavas zāli tā, lai kociņiem galotne būtu ārā. Zāles kopšanai labākais laiks ir vēl rudenis, kad tā jau ir izaugusi un sāk gulēt virsū kociņiem.

Pirms vairākiem gadiem bērzu audze cieta bargajā ziemā un atkala nolieca bērzu galotnītes. Guntis tās atlieca atpakaļ, un bērzi tagad aug taisni.

Citā stādījumā bērzi bija noturīgāki pret lieci, jo kociņi bija auguši gaismā. Saimnieks secina: “Jo lielāka platība, jo vairāk gaismas, jo noturīgāka audze. Mēs varam palīdzēt mežam izaugt, to iestādot, izkopjot un dodot vairāk apgaismojuma.”

Diskusijā par stādāmo kociņu skaitu, Guntis uzskata, ka pietiek ar 2000 bērzu stādiem uz hektāra. Stādīto kociņu skaits ir atkarīgs no tā, ko grib nākotnē iegūt. Jāskatās no apstākļiem, viņš iesaka stādīt ar rezervi. Iestādītie kociņi laikus jāizkopj, tad tie būs noturīgāki.

Apse un baltalksnis

Guntis rāda vietu, kur pirms pieciem gadiem bijusi apšu kailcirte. Pirmajos gados ataugušās apšu un baltalkšņu atvases tika “nofrēzētas”. Tā bija lieliska barības bāze aļņiem. Tagad jaunaudzē ir gan apse, gan alksnis samērā lielā biežībā. Turpmāk Guntis plāno atstāt pielūžņojumu un mēģināt “izvilkt” apses, individuāli aizsargājot. To varētu izdarīt, apsienot 3–4 nocirstos kociņus ap izkoptajiem nākotnes kociņiem. Kociņi jāpiesien aļņa acu augstumā. Izkopta apšu audze vēl līdz 20 gadu vecumam ir “restorāns” aļņiem. Guntis šo platību nolēmis izveidot par apšu audzi, jo nekas nav ātraudzīgāks par apsi. Vietām dabiski izauguši oši, kas ir saldaiss ēdiens numur viens meža zvēriem.

Vēl dažas atziņas

- Apskatot ozolu un egļu audzi, šoreiz būs jāglābj egle, nevis ozoliņš. Jāskatās, kā audze attīstīsies, kad saslēgsies vainagi. Tad redzēs, kāda audze šai vietai būs piemērotāka.

- Nelielajā pļaviņā vidū aug baltalksnīši, zem tiem iestādītas eglītes. Kad eglītes izaug trīsmetrīgas, baltalksnis sāk traucēt, tas jānocērt. Guntis iesaka: “Baltalksni vajadzēja izkopt jau pirmajā gadā. Neaudzējiet mežu mežā.”

Nākotnē Guntis domā izmantot Eiropas Savienības atbalstu baltalkšņu audžu nomaiņai ar bērzu un egli. Šopavasār gan nav plānojis stādīt, vairāk nodarbosies ar kopšanu un kritušo koku izvākšanu. Guntis izlases cirtes cērt tikai tad, kad audze brūk kopā.

Mairita Bondare, MKPC

IEROSINĀTS MIKROLIEGUMS – KO DARĪT?

Pēdējā laikā Latvijas Meža īpašnieku biedrība saņem aizvien vairāk zvanu no meža īpašniekiem ar jautājumu – kā rīkoties gadījumā, ja ir saņemta vēstule no Valsts meža dienesta (VMD) ar informāciju, ka īpašumā tiek rosināts izveidot mikroliegumu kādas sugas aizsardzībai.

Mikroliegums nozīmē, ka norādītajā platībā tiek aizliegta saimnieciskā darbība, t.sk. kokmateriālu ieguve, jaunaudžu kopšana, grāvju atjaunošana, meža stādīšana u.c. Īpašniekam ir tiesības pieteikties uz kompensāciju, kas ir 160 EUR/ha gadā. Daļa īpašnieku nezina, ka ciršanai pieejamās koksnes vērtība uz hektāru pašreizējās cenās var sasniegt 10 000 EUR/ha. Šādā situācijā īpašniekam ir divi rīcības varianti. Ja īpašnieka mērķi meža apsaimniekošanā nav pretināmi ar saimnieciskās darbības aizliegumu, rīcība nav nepieciešama, VMD visdrīzāk izveidos mikroliegumu.

Savukārt, ja īpašniekam ir citi meža apsaimniekošanas mērķi, piemēram, uzturēt meža ekonomisko, ainavisko, rekreācijas vērtību u.c., tad ir nepieciešams atbildēt uz VMD vēstuli ar iebildumiem. Kā pamatojumu mikrolieguma neveidošanai var minēt konkrētā īpašnieka mērķus – koksnes ieguve konkrētām vajadzībām, iepriekš veiktas investīcijas ceļu būvē un uzturēšanā, meliorācijas sistēmu uzturēšana, meža izmantošana saimnieciskajai darbībai, iepriekš ņemti kredīti, kuru atdošanai īpašnieks rēķinājies ar ieņēmumiem no koksnes pārdošanas, karjeru esamība, cita mikrolieguma esamība īpašumā. Ir gadījumi, kad īpašnieka mežā jau ir kāds mikroliegums, un nereti var būt, ka atrastajā ligzdā mīt tas pats īpatnis, kas netālu citā ligzdā.

Kompensācijai, ko valsts maksā par tiesību aprobežošanu, ir jābūt vismaz līdzvērtīgai tiem negūtiem labumiem, ko īpašnieks plānojis gūt no saimnieciskās darbības. Tādējādi, ja VMD nav saņēmis iebildumus no īpašnieka, tiek uzskatīts, ka īpašnieks neiebilst mikrolieguma veidošanai. Savukārt, ja VMD ir saņēmis īpašnieka vēstuli ar iebildumiem, tad šie iebildumi tiek izvērtēti un pieņemts lēmums, ņemot vērā izklāstītos apsvērumus.

Aiga Grasmane,
Latvijas Meža īpašnieku biedrība

Foto: no FAO

VISĀ PASAUĻĒ AIZVADĪTA STARPTAUTISKĀ MEŽA DIENA

Katru gadu 21. martā Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) pievērš uzmanību mežu nozīmei pasaulē. 2019. gada galvenā tēma bija “Mežs un izglītība – mācies mīlēt mežus!”.

Mācīties izprast mežu un nodrošināt bērniem pamatzināšanas par mežu, lai labāk izprastu to nozīmi, ir būtisks solis, lai aizsargātu dabas resursus nākamajām paaudzēm.

Mežs palīdz uzturēt tīru gaisu, augsni,

ūdeni un veselīgākus cilvēkus. Mežam ir būtiska nozīme, risinot dažas no lielākajām problēmām, ar kurām mūsdienās nākas saskarties, piemēram, klimata pārmaiņas, un tas veicina ilgtspējīgu pilsētu un lauku kopienu saglabāšanu.

Pašlaik vairāk nekā puse pasaules iedzīvotāju dzīvo pilsētās, paredzams, ka līdz 2050. gadam to skaits pieaugs līdz pat 70%. Tas nozīmē, ka cilvēki arvien

vairāk atsvešinās no dabas. Cilvēkiem arvien vairāk pietrūkst izpratnes par mežu un tā priekšrocībām, trūkst zināšanu par nepieciešamību to ilgtspējīgi pārvaldīt.

Galvenā uzmanība tiek pievērsta izglītības nozīmei par mežu – gan ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas veicināšanai, gan bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Veselīgi meži nozīmē veselīgas, izturīgas kopienas un pārtikušu ekonomiku.

Galvenās tēmas, kas šogad tiek uzskatītas par nozīmīgām:

- Mūsu izpratne par mežu ir nozīmīga mežu saglabāšanai nākotnē;
- Nekad neesiet par jaunu, lai sāktu mācīties par mežu;
- Gan modernās, gan tradicionālās zināšanas ir būtiskas, lai mežus saglabātu veselīgus;
- Ieguldījumi mežsaimniecības izglītībā var veidot labāku pasauli;
- Sievietēm un vīriešiem jābūt vienlīdzīgām iespējām iegūt ar mežu saistītu izglītību.

Šogad Starptautisko meža dienu ietvaros ANO bija izsludinājusi konkursus – skolotājiem, bērniem un studentiem.

Skolotājiem bija iespēja pieteikties video konkursā, iesūtot īsu video, kas atspoguļo to, kā skolotājs strādā ar skolēniem, – veicinot viņu izpratni par meža nozīmīgumu.

Bērniem un jauniešiem vecumā no 5 līdz 19 gadiem bija iespēja iesūtīt savu dizainu T-kreklam, kas atspoguļotu 2019. gada Starptautisko meža dienu tēmu “Mežs un izglītība – mācies mīlēt mežus!”.

Video konkurss skolēniem – izveidot īsu video, kas izglīto citus par mežu un kokiem. Šajā sadaļā piedalījies un atzīnību saņēmusi latviete **Ieva Siksaliete** ar savu video “Meži. Nākamie 100”.

Foto: no FAO

Izglītības programma par mežu

Foto: no FAO

Kadrs no Ievas Siksalietes video “Meži. Nākamie 100”

T-kreklu dizaina konkursa uzvarētājas Ksenijas Koteļņikovas darbs

KO DOMĀ PRIVĀTO MEŽU ĪPAŠNIEKI

◀ 1. lpp.

Biežāk veiktā mežsaimnieciskā darbība

Pēdējo piecu gadu laikā visbiežāk veiktā mežsaimnieciskā darbība ir bijusi malkas iegūšana pašpatēriņam – 78%. Galveno cirti veikuši 59% respondentu, bet kopšanas cirti 51%. Jaunaudžu kopšanu veikuši 48% respondentu, bet meža atjaunošanu – 37%. Šie skaitļi ir lielāki, nekā VMD reģistrētie dati. Tas varētu norādīt, ka aptaujā piedalījušies saimnieciskās darbības ziņā aktīvākie meža īpašnieki.

2019. gadā cirst mežu vai pārdot cirsmu plāno 38% meža īpašnieku. Tie apsaimnieko 55% fizisko personu īpašumā esošo meža platību.

Vidējais apjoms, ko plāno cirst, ir proporcionāls īpašumā esošajai meža platībai – sākot no vidēji 68 m³ meža īpašuma lieluma grupā līdz 5 ha un beidzot ar vidēji vairāk nekā 20 000 m³ īpašuma lieluma grupā virs 1000 ha. Palielinoties īpašumam, pieaug arī to īpašnieku īpatvars, kas plāno ciršanu – no 30% īpašuma grupā līdz 5 ha līdz pat vairāk nekā 90% meža īpašnieku, kuriem ir vairāk nekā 500 ha mežu.

Biežāk minētais iemesls meža ciršanai norādīta vajadzība pēc kokmateriāliem vai malkas pašu vajadzībai. Tādu atbildi snieguši 68% meža īpašnieku. Kā otrs svarīgākais iemesls minēts plānota meža kopšana vai satīrīšana – attiecīgi to norādījuši 40%. Savukārt 23% meža īpašnieku ir minējuši, ka māsaimniecībai būs citi izdevumi, kurus nevarēs segt no citiem līdzekļiem. Bailes, ka īpašumā nākotnē var tikt noteikts aprobežojums meža apsaimniekošanai, kā vienu no iemesliem norādījuši 7% meža īpašnieku.

Viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc meža ciršana nākamajā gadā netiek paredzēta, ir fakts, ka “ienākumi no meža nākamgad nebūs nepieciešami” – 40%, kā arī – “nav pieaugušu audžu” – 35%.

Ar kokiem aizaugušas lauksaimniecības zemes

Jautājumā par aizaugušām lauksaimniecības zemēm 28% meža īpašnieku apgalvo, ka to īpašumā ir ar kokiem aizaugušas lauksaimniecības zemes.

No tiem respondentiem, kuriem ir ar kokiem aizaugušas lauksaimniecības zemes, 27% izsaka pieņēmumu, ka tās varētu reģistrēt kā mežu, bet 15% – kā plantāciju, savukārt 23% pieļauj iespēju “notīrīt mežu un atstāt lauksaimniecības zemes statusā”.

Meža īpašuma pārdošana un pirkšana

12% meža īpašnieku pieļauj, ka tuvāko piecu gadu laikā varētu pārdot visu vai daļu sava meža īpašuma, taču aktīvi meklē pircēju tikai 1,5% meža īpašnieku.

28% meža īpašnieku pieļauj, ka tuvāko piecu gadu laikā varētu pirkt meža īpašumu.

Dabas aizsardzība un kompensācijas

35% meža īpašnieku uzskata, ka meža apsaimniekošanas ierobežojumi Latvijā ir atbilstošā apjomā, bet 22% uzskata, ka to ir par daudz. Savukārt tikai 11% uzskata, ka ierobežojumus vajadzētu pastiprināt, jo to ir par maz.

Attiecībā uz kompensācijām 61% meža īpašnieku nav viedokļa par pieejamo kompensāciju atbilstību ierobežojumu apjomam. Tas, iespējams, saistīts ar faktu, ka atbilstoši VMD datiem 27% meža īpašnieku ir aizliegta kailcirte kaut vienā nogabalā, bet stingrāki ierobežojumi ir 5,5% meža īpašnieku. Tajā pašā laikā 28% īpašnieku uzskata, ka kompensācijas ir par mazu.

87% meža īpašnieku piekrīt, ka normatīvajos aktos būtu iekļaujama norma, ka jaunu saimnieciskās darbības ierobežojumu noteikšana veicama tikai pēc rakstiskas saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

Meža sertifikācija

Mežu sertificējuši vai apsvēruši to darīt ir tikai 2,4% meža īpašnieku. Savukārt

89% šādu domu pat neapsver. No tiem respondentiem, kas jau ir sertificējuši mežu vai pieļauj domu to darīt, kā galveno iemeslu uzskata drošību pieejai koksnes tirgum un piemaksu par sertificētu koksni.

Meža īpašnieku kooperācija

Jautājumā par meža īpašnieku kooperāciju 5% respondentu apgalvo, ka ir iestājušies meža īpašnieku kooperatīvā. Taču tas nesaskan ar reālo īpašnieku skaitu, kuri ir meža īpašnieku kooperatīvu biedri – mazāk nekā 1000.

Kā galveno ieguvumu no dalības meža īpašnieku kooperatīvā 21% uzskata to, ka ir vieglāk startēt ES projektos, jo tiek piešķirti papildu punkti projektu izvērtēšanā, bet vēl 21% uzskata, ka galvenais ieguvums ir padomi meža apsaimniekošanā, savukārt 16% – pakalpojumi kooperatīva biedriem.

Faktiski 75% respondentu nespēj nosaukt nevienu trūkumu saistībā ar dalību meža īpašnieku kooperatīvā. No piedāvātajiem atbilžu variantiem kādu no potenciālajiem trūkumiem minējuši 5%, taču 20% norādījuši atbildes variantu “cits trūkums”, kas šajā gadījumā paliek neidentificēts.

Plašāk ar pētījuma rezultātiem un secinājumiem var iepazīties Zemkopības ministrijas mājaslapā www.zm.gov.lv sadaļā Meža nozare.

Raksta sagatavošanā izmantots pētījums “Privāto mežu apsaimniekošanas un meža īpašumu konsolidācijas un kooperācijas procesa monitorings”.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

MEŽA KOKAUDZĒTAVU SARAKSTS AR PIEEJAMO PIEDĀVĀJUMU

Kokaudzētavas un kontaktinformācija	Piedāvājums
Pļaviņu kokaudzētava LVM "Sēklas un stādi", Pļaviņu novads, Aiviekstes pagasts, Gostiņi, tālr. 26695318	Priede (kailsakņi) Bērzs, egļe, melnalksnis (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu)
SIA "LC Zaķi" Keguma novads, Birzgales pagasts, Zaķi, tālr. 29410163	Priede, egļe, bērzs, melnalksnis (kailsakņi)
ZS "Miķeļi" Apes novads, Miķeļi, tālr. 29429008	Priede, egļe, bērzs, melnalksnis (kailsakņi, kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu)
ZS "Kaupres" Viesītes novads, Viesītes pagasts, Kaupres, tālr. 28630003	Egļe, priede, bērzs (kailsakņi)
Kokaudzētava "Podiņi" LVM "Sēklas un stādi", Lubānas novads, Indrānu pagasts, Podiņi, tālr. 29197339	Egļe, bērzs, melnalksnis (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu)
Kalsnavas kokaudzētava LVM "Sēklas un stādi", Madonas novads, Kalsnavas pagasts, Jaunkalsnava, Pāruses iela 7, tālr./fakss 64826532, Stādu tirdzniecība, tālr. 26528088	Hibrīdapse (ietvarstādi) dekoratīvais stādmateriāls
Norupes kokaudzētava SIA "Rīgas meži", Ikšķiles novads, Tīnūžu pagasts, tālr. 29469246	Priede, egļe, bērzs, melnalksnis , (kailsakņi, ietvarstādi)
Kokaudzētava "Zābaki" AS "Latvijas Finieris", Krimuldas novads, Krimuldas pagasts, Zābaki, tālr. 29463658	Bērzs, melnalksnis, egļe, ozols (ietvarstādi)
Strenču kokaudzētava LVM "Sēklas un stādi", Beverīnas novads, Trikātas pagasts, Strenču kokaudzētava, tālr./fakss 64733243, 29395418	Priede, egļe (ietvarstādi) Priede, egļe, bērzs, melnalksnis (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu) dekoratīvais stādmateriāls
Smiltēnes kokaudzētava LVM "Sēklas un stādi", Smiltēnes novads, Launkalnes pagasts, Silva, kokaudzētava, tālr. 26664995	Priede, egļe (kailsakņi) Bērzs, egļe, melnalksnis (ar uzlabotu sakņu sistēmu) dekoratīvais stādmateriāls
Valmieras kokaudzētava LVM "Sēklas un stādi", Burtnieku novads, Valmieras pagasts, Stādaudzētava, tālr. 26678924	Egļe, bērzs (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu), ozols (kailsakņi) dekoratīvais stādmateriāls
IK stādaudzētava "Sprogas" Dagdas novads, Andrupenes pagasts, tālr. 29343693	Bērzs (ietvarstādi, kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu)
SIA "Andrupenes kokaudzētava" Dagdas novads, Andrupenes pagasts, tālr. 26536764	Bērzs (ietvarstādi, kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu) Egļe (ietvarstādi)
SIA „Alberi“ Dagdas novads, Andrupenes pagasts, tālr. 26568309	Melnalksnis (ietvarstādi)
Dundagas kokaudzētava SIA "Jaunemari" Dundaga, Pāces iela 19, tālr.29432740	Priede, egļe (kailsakņi) Delekoratīvais stādmateriāls
ZS "Senči 1" Engures novads, Smārdes pagasts, Senči-1, tālr. 29211747	Priede, Egļe (kailsakņi)
Popes kokaudzētava LVM "Sēklas un stādi", Ventspils novads, Popes pagasts, Virsaiši, Kokaudzētava: Platene, Tārgales pagasts, tālr. 26599543	Egļe, bērzs (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu) Priede (kailsakņi) Delekoratīvais stādmateriāls
Kokaudzētava "Ive" ZS "Ive", Grobiņa, Atpūtas iela 4, tālr. 29542108	Priede, egļe, melnalksnis (kailsakņi) Delekoratīvais stādmateriāls
SIA "Ievīnas V" Kuldīgas novads, Kurmales pagasts, tālr. 29218305	Priede, egļe (kailsakņi)
Kokaudzētava "Mazsili" LVM "Sēklas un stādi", Talsu novads, Abavas pagasts, Mazsili, tālr./fakss 63274608, 29178389	Priede (ietvarstādi) Egļe (ietvarstādi, ar uzlabotu sakņu sistēmu) Bērzs (uzlabota sakņu sistēma) Melnalksnis (uzlabota sakņu sistēma)
SIA "Grigāļi" Skrundas novads, Rudbāržu pagasts, Grigāļi, tālr. 29171689	Priede (ietvarstādi) Egļe (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu, ietvarstādi) Bērzs (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu, ietvarstādi) Melnalksnis (ietvarstādi)
Jelgavas kokaudzētava LVM "Sēklas un stādi", Jelgava, Rīgas iela 54a, tālr. 29441290; 25779714	Egļe, ozols, sarkanais ozols (kailsakņi, dažāda vecuma) Delekoratīvais stādmateriāls
ZS "Līčiši" Auce, Brigaderes iela 17, tālr. 26464445; 26499698, e-pasts: mezastadi@inbox.lv	Egļe (kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu)
ZS „Līkastes“ Auce, Brigaderes iela 17, tālr. 26464445; 26499698, e-pasts: mezastadi@inbox.lv	Bērzs, melnalksnis (ietvarstādi)

KUR IEGĀDĀTIES STĀDUS?

Tuvojoties pavasarim un meža stādīšanas sezonai, aktuāls kļūst jautājums par stādu iegādi. Ar stādu iegādi problēmu nebūs meža īpašniekiem, kas stādus pasūtījuši savlaicīgi. Tomēr gadās arī neparedzēti gadījumi, kad stādi nepieciešami stādījumu papildināšanai. Aptaujājot kokaudzētavas, aktualizēts meža kokaudzētavu saraksts ar pieejamo piedāvājumu.

Kokaudzētavās stādi pavasarī visur ir aizrunāti, izņemot pāris kokaudzētavu, kur pieejama priede, ozols un melnalksnis. Katrai kokaudzētavai ir sava kārtība, kā pasūtīt stādus. Vēl var zvanīt un interesēties, jo gadās, ka stādīšanas sezonas noslēgumā ir pieejami pasūtītie, bet nepaņemtie stādi. Aktualizētais meža kokaudzētavu saraksts ar komentāriem pieejams www.mkpc.lkk.lv sadaļā Informatīvie materiāli.

Šogad pavasarī orientējošās stādu cenas par 1000 stādiem: egļe ap 300 eiro, priede ap 130 eiro, bērzs, melnalksnis ap 250 eiro. Cenas atkarīgas no stādu veida un kvalitātes.

DABAS SKAITĪŠANAS DATUS PIRMAIS UZZINA ĪPAŠNIEKS!

Latvijas daba ir mūsu nacionālā bagātība, tāpēc valstij un tās iedzīvotājiem kā gādīgiem saimniekiem ir jāzina, kāda, cik daudz, kādā kvalitātē un kurās vietās atrodama dabas daudzveidība, kādi ir nepieciešamie pasākumi, lai to saglabātu un nodrošinātu pastāvēšanu arī nākotnē.

Dabu skaita jau trešo gadu

Latvijā jau trešo gadu tiek skaitīta daba jeb uzskaitīti Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājami biotopi – viendabīgas teritorijas, kurās sastopama liela bioloģiskā daudzveidība, piemēram, bioloģiski vērtīgi zālāji, dabiskoties sākušās mežaudzes, purvi, avoksnāji, cilvēka mazietekmēta jūras piekraste, kāpas un upes.

ES nozīmes aizsargājamo biotopu uzskaitē ES ietvaros ir plaši izplatīta, ikviena dalībvalsts noteiktā laika periodā veic šādu dabas vērtību apzināšanu un datus iesniedz ES. Tā kā šajā savienībā esam iestājušies salīdzinoši nesen, Latvijā šis process jeb dabas skaitīšana visas valsts teritorijā notiek pirmo reizi. Līdz šim mūsu valstī tika pētītas atsevišķas teritorijas dažādos laika periodos, kādam apzinot Latvijas, bet citam ES aizsargājamus biotopus.

Šobrīd tiek skatīta visa valsts teritorija pēc vienotas metodikas, lai varētu salīdzināt un analizēt pašreizējo biotopu skaitu un stāvokli. Turklāt Dabas aizsardzības pārvalde (Pārvalde), īstenojot vērienīgo inventarizāciju, par piemēru ņem labāko praksi

Apsekojuma vēstules saņem daudzi, rezultātus – tikai biotopu īpašnieki

Jau aprīlī Pārvaldes uzdevumā ekspertu sāk apsekot Latvijas novadus. Tāpat kā divās līdzšinējās sezonās, jau marta beigās un aprīļa sākumā ikviens īpašnieks, kura īpašumā šogad viesosies eksperts, saņems informatīvu vēstuli uz savu deklarēto adresi. Apsekojumi tiek veikti pavasarī, vasarā un rudenī. Pēc tam Pārvalde saņem aizpildītās anketas, piemēram, decembrī saņēma 32 000 anketu par 2018. gada apsekojumiem, kas ziemas periodā tiek dokumentāli caurskatītas, lai izslēgtu datu neprecizitāti.

Tā kā bioloģiski vērtīgo zālāju īpašniekiem gada sākumā ir iespēja pie-

teikties Lauku atbalsta dienesta atbalsta maksājumiem, zālāju anketas ik gadu tiek skatītas prioritāri. Abu sezonu ietvaros kopumā jau vairāk nekā 10 000 bioloģiski vērtīgo zālāju īpašnieki ir saņēmuši rezultātus, lai, ja to vēlas, var saņemt atbalsta maksājumus.

Tāpat apsekojumu rezultātus par visām biotopu grupām ir saņēmuši visi īpašnieki, kuru īpašums ietilpst esošajās 17 īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurām tiek izstrādāti dabas aizsardzības plāni. Tuvāko mēnešu laikā Pārvalde izsūtīs apsekojumu rezultātus arī saldūdens, alu un atsegumu un piejūras biotopu īpašniekiem. Vēstuli saņems tikai īpašnieks (nevis apsaimniekotājs), ja biotops ir konstatēts apsekojuma ietvaros. Ja biotops nav konstatēts, vēstule netiks sūtīta.

Īpašnieks varēs saņemt apsekojuma rezultātus

Tiklīdz īpašnieks saņems informatīvo vēstuli pa pastu, vienlaikus jaunākie dati tiks publicēti dabas datu pārvaldības sistēmā *Ozols* (<https://ozols.gov.lv/pub>), lai nodrošinātu informācijas apriti un jaunāko datu pieejamību. Šo datu pieejamība palīdz samazināt administratīvo slogu un laika resursu patēriņu dažādu atļauju sagatavošanā un izsniegšanā, jo *Ozols* būs savietots ar citām valsts informācijas sistēmām.

Tāpat, izmantojot datu bāzēs iekļauto informāciju, būs iespējams mērķtiecīgāk plānot uzņēmējdarbību, rēķinoties

ar īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izplatību. Daudzos gadījumos zemju īpašniekiem nebūs jātērē privātie līdzekļi ekspertizēm, lai pieteiktos atbalsta/kompensāciju maksājumiem, saņemtu būvatļaujas vai tehniskos noteikumus.

Ikviens īpašnieks, kas 2017. vai 2018. gadā ir saņēmis vēstuli par dabas skaitīšanas eksperta apsekojumu, bet rezultātu atbildes no Pārvaldes vēl nav, un kam šobrīd ir vajadzīgi jaunākie dati saimnieciskās darbības uzsākšanai, attīstībai, infrastruktūras vai teritorijas labiekārtošanai u.c. iemeslu dēļ, var iesniegt Pārvaldei rakstisku iesniegumu, minot savu vārdu, uzvārdu, kontaktinformāciju, sev piederošā īpašuma kadastra numuru un pamatojumu datu nepieciešamībai. Iesniegums tiks izvērtēts un, ja dati ir pārbaudīti un pieejami, īpašnieks informēts par apsekojuma rezultātiem.

Dabas skaitīšana jeb projekts “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” tiek īstenots ar ES Kohēzijas fonda (85%) un Latvijas valsts (15%) atbalstu. Visu dabas skaitīšanas aktivitāšu īstenošana paredzēta līdz 2023. gadam, biotopu izplatības un kvalitātes noteikšanas jomā līdz 2019. gada 31. decembrim.

Plašāka informācija par dabas skaitīšanas aktivitātēm ir pieejama vietnē www.skaitamdabu.gov.lv.

Ilze Reinika,

Dabas Aizsardzības pārvalde

KO NOZĪMĒ PIEDĀVĀJUMS NOTEIKT MEŽA VĒRTĪBU?

"Pēdējā laikā publiskajā telpā ir bijuši vairāki piedāvājumi meža īpašniekiem noteikt sava meža vērtību. Kas būtu jāzina, lai "neiekristu" uz šādiem piedāvājumiem?" jautā lasītāja Velta Vizule.

Jēdziens "meža vērtība" ietver divas lietas. Pirmā ir meža kadastrālā vērtība, kuru aprēķina Valsts meža dienests īpašuma vai tā daļas reģistrēšanai zemesgrāmatā. Otrā ir meža tirgus vērtība. Par to šeit visdrīzāk ir runa. Tas arī visvairāk interesē meža īpašniekus, kas vēlas pārdot visu savu meža īpašumu vai daļu no tā (mežu kopā ar zemi).

Šeit darbojas tikai un vienīgi tirgus nosacījumi. Cērtamu mežaudžu vērtība būs viena, parasti lielākā, nepieaugušām audzēm būs cita, jaunaudzēm atkal cita un neatjaunotiem izcirtumiem vismazākā. Katrā ziņā pircēju visvairāk interesē, kā nopirkt īpašumu ar cērtamu mežu, jo, to nocērtot, viņš reāli dabūs uzreiz atpakaļ daļu no ieguldītās naudas. Tāpēc pārdodot šādām mežaudzēm īpašniekam būtu jāpievērš vislielākā uzmanība.

AUGOŠU KOKU CIRSMU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Šoreiz apskatīsim kā izsoļu portālā www.mezabirza.lv veicies aizejošajā ziemā. Kopš 2018. gada decembra līdz šā gada marta beigām rezultātīvi noslēgušās 36 izsoles, kurās veikti 403 solījumi. Kopējā izcērtamā krāja pārdotajās cirmās ir 35 827 m³ 173 ha platībā. 2018./2019. gada ziemas sezonas cenu apskats:

- Skuju koku cirmsas (skuju koki sastāvā virs 95%) cena ir ap 60,00 EUR/m³.
 - Skuju koku cirmsu (skuju koki sastāvā vairāk par 80%) cenas svārstās no 34,25 līdz 61,58 EUR/m³, vidējā svērtā cena 48,22 EUR/m³.
 - Jaukto cirmsu (skuju koku īpatsvars 40–70 %) cenu svārstība ir no 24,00 līdz 49,37 EUR/m³, vidējā svērtā cena 38,68 EUR/m³.
 - Lapu koku cirmsas (valdošās sugas: bērzs, baltalksnis, apse un melnalksnis) no 23,37 līdz 52,05 EUR/m³, vidējā svērtā cena 34,38 EUR/m³.
 - Baltalkšņa cirmsas cena – 16,26 EUR/m³.
- Salīdzinot ar iepriekšējā perioda (2018. gada vasara un rudens) cenām, redzams, ka cenu līmenis ir ievērojami krities visu veidu cirmām. Tomēr cenas ir augstākas nekā tās bijušas 2017./2018. gada ziemas sezonā.

Dzija Gabrāne-Vidze, Mezabirza.lv

Ja nolemts pārdot meža īpašumu

Pirms pārdošanas darījuma uzsākšanas īpašniekam noteikti vajadzētu vērsties Valsts meža dienestā, lai saņemtu sava meža aktuālos nogabalu rādītājus (aktuālo izdruku). Tur arī būs redzams, cik veca ir mežaudze, vai tā ir jau tagad cērtama vai varbūt pēc pāris gadiem. Noteikti jāņem vērā, ka ciršanas vecumu nesasniegušu mežaudzi var nocirst arī pēc caurmēra. Vidējais mežaudzes caurmērs ir redzams aktuālajos datos. To visu ņemot vērā, īpašniekam vajadzētu aprēķināt, cik lielu summu varētu saņemt, nocērtot minētās mežaudzes. Katras mežaudzes koksnes apjoms (kubatūra) ir redzams aktuālajā izdrukā, bet tā ir audzes kopējā kubatūra. Lai zinātu precīzāk, kas konkrēti tiks iegūts, audzes nocērtot, vēlams mežaudzes izdastot (uzmērīt) un novērtēt izcērtamo apjomu pa sortimentiem.

Jānoskaidro, cik mežs maksā

Ar parauglaukumu metodi var pateikt, vai ciršanas vecumu nesasniegusi audze ir sasniegusi ciršanai atbilstošo caurmēru. Tad varēs redzēt, vai audzi ir vērts dastot. Lai neradītu interešu konfliktu, audžu dastošanu un novērtēšanu nevajadzētu uzticēt potenciālajam meža pircējam. Kad izcērtamais apjoms pa sortimentiem būs zināms, jānoskaidro sortimentu cenas. Tās var noskaidrot gan preses izdevumos, gan dažādos reklāmas bukletos. Dažādām firmām tās var atšķirties, bet vidējo var aprēķināt. Tālāk jau ir vienkārša matemātika, lai aptuveni aprēķinātu, cik varēs saņemt par izcērtamo mežaudzi.

Mežaudzēs, kurās iespējams izcirst tikai kopšanas cirti, izcērtamo masu var noteikt, izcērtamos kokus izdastojot parauglaukumos. Pārreķinot uz visu

Būsim gudri un neiekritīsim uz vilinošiem piedāvājumiem!

platību, varēs iegūt aptuvenu izcērtamo kubatūru. Hektāra cenu par jaunaudzēm un izcirtumiem var uzzināt, vienkārši piezvanot lielākajām meža apsaimniekotāju firmām.

Meža īpašnieks – situācijas noteicējs

Tad nu, visu saskaitot kopā, īpašnieks var saprast, cik tad viņa mežs maksā. Tālākais jau ir tirgošanās. Lai noslēgtu iespējami izdevīgāku darījumu, vēlams uzrunāt vairākus pircējus. Nekādā gadījumā nevajadzētu piekrist pirmajam piedāvājumam!

Tas liekas sarežģīti, taču ir to vērts, jo šajos darījumos parasti apgrozās liela nauda. Īpašniekam vienmēr būtu jāņem vērā, ka viņš ir situācijas noteicējs, jo prece pieder viņam.

Jebkurā gadījumā meža īpašniekam jāņem vērā, ka piedāvājums noteikt meža vērtību visdrīzāk varētu būt saistīts ar vēlmi pirt mežu vai cirmsas. Tādēļ meža īpašniekiem jābūt vēriģiem un jākonsultējas ar neatkarīgiem meža speciālistiem. Ieteicams vēlreiz labi pārdomāt, vai vispār pārdot mežu, jo tas ir kā banka, kur vērtība ar gadiem tikai pieaug. Būsim gudri un neiekritīsim uz vilinošiem piedāvājumiem! Šajā gadījumā noderētu latviešu tautas paruna: "Septiņas reizes nomēri, vienreiz – nogriez."

Atbildi sagatavoja **Andris Vīrs**,
MKPC

PĀRDOT MEŽA ĪPAŠUMU VAI CIRŠANAS TIESĪBAS?

Nereti mūs dzīvē pārsteidz situācijas, kad ir nepieciešami līdzekļi, piemēram, veselības sakārtošanai, bērnu skološanai vai kaut kam citam. Tad lūkojamies uz mežu, kur esam ieguldījuši un varam iegūt nepieciešamos līdzekļus. Būtu jāizšķiras – pārdot meža īpašumu jeb tikai vienu vai vairākas cirsmas (ciršanas tiesības).

Meža īpašuma pārdošana

Pirmajā mirklī šķiet, ka vieglākais variants būtu pārdot meža īpašumu. Vienreiz saņemot līdzekļus un dzīvot bez turpmākām rūpēm par meža apsaimniekošanu un uzturēšanu. Mežu var pārdot fiziskai vai juridiskai personai vai arī valstij – A/S “Latvijas Valsts meži” (www.lvm.lv) par tā brīža tirgus cenu. Tomēr jāatceras, ka meža vērtība ar katru gadu pieaug, reizēm pat neatkarīgi no mums. Vienreiz iegūtie līdzekļi ātri iztērējas.

Aktuāls jautājums par meža pārdošanu var kļūt arī tad, kad uzrunā kāda reklāma vai kāds veikls uzņēmējs, kas iebrāucis jūsu mājas pagalmā ar vilinošiem piedāvājumiem. Tad gan jābūt piesardzīgiem. Nekad nevajag piekrist pirmajam piedāvājumam, lai arī tas šķistu vilinošs. Ja tomēr esat nolēmis meža īpašumu pārdot, jāatceras, ka pēc nekustamā īpašuma pārdošanas fiziskai personai var nākties maksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli 20% apmērā no saņemtā ienākuma.

Augoša meža (ciršanas tiesību) pārdošana

Lēmumu par meža pārdošanu nevajadzētu sasteigt, jo pastāv arī alternatīva – ciršanas tiesību pārdošana. Tas ļauj gan iegūt līdzekļus, gan saglabāt savā īpašumā mežu. Ja pēc ciršanas tiesību pārdošanas pārdomājat un vēlaties mežu pārdot, droši to varēsiet darīt.

Lai pārdotu ciršanas tiesības (cirsmas), meža īpašniekam jāorientējas meža apsaimniekošanā vai jāvēršas pie meža speciālista, kas palīdzēs saplānot cirsmas. Ja tās būs kailcirtes, cirsmas nepieciešams iestīgot un novērtēt iz-

cērtamos kubikmetrus (izmērīt kokiem augstumu un caurmēru), lai ar speciālas programmas palīdzību varētu noteikt kubatūru. Tas nepieciešams, lai noteiktu pārdošanas cenu. Vērtējumu ir iespējams pasūtīt pakalpojumu sniedzējiem.

Pirms ciršanas tiesību pārdošanas Valsts meža dienestā jāizņem ciršanas apliecinājums (atļauja) koku ciršanai. Cirsmas var pārdot fiziskai vai juridiskai personai vai arī izsolē, piemēram, www.mezabirza.lv.

Iv. Pārdodot cirsmu, noteikti būs jānoformē **cirsmas**

pirkuma līgums, kas garantēs šī darījuma likumību.

Svarīgi atcerēties, ka par ienākumiem no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas piemēro 10% likmi, ko ietur pircējs. Tas gan ir jāpārbauda, citādi nāksies maksāt pašam. Attiecībā uz PVN nodokli, jāatceras, fiziskai personai, kas vienu reizi 12 mēnešu laikā ir veikusi vienu darījumu, kurš nav saistīts ar tās saimniecisko darbību, bet kura rezultātā nav pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis – 40 000 eiro, nav jāmaksā nodoklis. Savukārt, ja

būs pārsniegts šis sliekšnis, jāreģistrējas kā PVN maksātājam.

Pozitīvi, ka, pārdodot cirsmas, mežs paliek īpašumā, meža īpašnieks var turpināt rūpēties par savu meža īpašumu un saņemt ienākumus nākotnē.

Piemērs

Meža īpašums 5,6 ha platībā, dažāda vecuma un sugu audzes ar kopējo krāju 1700 m³. Īpašumā ir pieaugusi bērzu audze ar egli piemistrojumā cērtamā vecumā 2,6 ha 700 m³ apjomā. Cērtamā audze novērtēta par 29 000 eiro. Visa īpašuma tirgus vērtība pēc tā brīža kokmateriālu cenām bija 41 000 eiro. Pārdodot īpašumu un nomaksājot ienākuma nodokli 20% apmērā, īpašnieks iegūtu aptuveni 33 000 eiro.

Izvērtējot kokmateriālu tirgus situāciju, īpašnieks pieņēma lēmumu pārdot tikai ciršanas tiesības uz 2,6 ha kailcirti interneta izsolē (www.mezabirza.lv). Izsole bija veiksmīga ar vairākiem solījumiem, un ciršanas tiesības tika pārdotas par 35 600 eiro. Īpašnieka tīrais ienākums, samaksājot 10% nodokli, būtu 32 900 eiro. Tas ir līdzvērtīgs ienākumam no visa īpašuma pārdošanas. Pie tam zeme un mežs paliek īpašniekam.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

KAS JĀATCERAS, SLĒDZOT LĪGUMU

Līgumu noslēdz kā rakstisku dokumentu. Būtiskākās lietas, kam jābūt līgumā, ir pārdevēja un pircēja rekvizīti. Pārdevējam līgumā noteikti jāuzrāda persona, kam ir paraksta tiesības. Tāpat līgumā būtu jāuzrāda sekojoši dati: īpašuma nosaukums, adrese; ciršanas apliecinājuma Nr., datums, mežniecība; kadastra Nr., kvartāls, nogabals, cirsmas veids un platība. Svarīga ir norāde, ka pārdevēja īpašuma tiesības ir apstiprinātas zemesgrāmatā, īpašums nav iekļāts vai apgrūtināts.

Būtisks ieteikums – līgumu neparakstīt nekavējoties. Pirms līguma noslēgšanas detalizēti iepazīties ar

līguma nosacījumiem (arī to, kas rakstīts ar maziem burtiņiem), ja nepieciešams, veikt izmaiņas. Ieteicams arī pārbaudīt datu patiesumu (bankas konti, CA numuri), kā arī *Lursoft* datu bāzē pārbaudīt uzņēmuma statusu.

Galvenais, kam jāpievērš uzmanība, pārdodot mežizstrādes tiesības, ir fakts, lai uzpircējs būtu tā pati persona, kas veiks meža izstrādi. Pretējā gadījumā variet zaudēt daļu no summas, jo katrs nākamais starpnieks nopelna konkrētu naudas summu. Jo vairāk starpnieku, jo mazāka būs summa, ko saņemsiet par ciršanas tiesību pārdošanu.

Andris Vīrs, MKPC

DABAS SIMBOLI 2019. GADĀ

Latvijā katru gadu tiek izvirzīti dabas simboli, kuriem gada garumā tiek pievērsta pastiprināta uzmanība. Arī šogad tie ir nominēti. Piedāvājam ar tiem iepazīties.

Gada koks. Par 2019. gada koku Latvijas Dendrologu biedrība izvēlējusies Krimas liepu (*Tilia x euchlora* K. Koch). Šī izvēle ir Latvijas dendrologu atbalsta žests Ukrainas kolēģiem. Krimas liepu kā atsevišķu kultivāru izdala kopš 1838. gada. Krimas liepu atradīsiet parku apstādījumos Latvijas vidienē un rietumu pusē. Karti ar precīzām Krimas liepas atrašanās vietām atradīsiet Dendrologu biedrības mājaslapā. Krimas liepu var atpazīt pēc īpatnējiem brūniem, maziem pušķīšiem lapas apakšpusē. Iestādot Krimas liepu apstādījumos, pagarināsiet liepziedu smaržas laiku, jo tā zied pēc parastās un holandes liepas.

Gada putns Latvijas Ornitoloģijas biedrība (LOB) par gada putnu nominējusi mežzirbi. Mežzirbe ir nometnieks, kas dzīvo kopā ar mums visu gadu. Tomēr kaut kā ikdienā to īpaši bieži nevar redzēt! Tam ir vairāki iemesli. Pirmkārt, mežzirbe ir maza un labi maskējas. Otrkārt, mežzirbju ir maz. It īpaši ziemā tās mēdz kļūt par plēsēju barību, jo ir pa zemi tekalojoši putni, kas veic īsus un zemu

pārlidojumus. LOB un www.dabasdati.lv šogad īpaši gaida ziņas par mežzirbi. Vēlīgākie var mācīties atšķirt mežzirbju tēviņus un mātītes. Tēviņam ir arī cekuls, ko tas var izcelt, un melna pazode ar baltām, kontrastainām malām. Mātītes ir nedaudz mazākas, to cekuls ir īsāks.

Gada sūna. Par gada sūnu ir nominēta tūbainā bārkstlape (*Trichocolea tomentella*). Tā ir aknu sūna, kas Latvijā sastopama strautu un avotu krastos, kā arī purvainos egļu un jauktos mežos avotainās apēnotās vietās. Sūna ir viena no lielākajām aknu sūnām Latvijā, veido līdz 15 cm augstas, bāli vai dzeltenīgi zaļas velēnas. Sūnas stublājam raksturīgs vairākkārtējs zarojums. Tūbainā bārkstlape ir aizsargājama, dabisko mežu biotopu speciālā suga, kuras aizsardzībai iespējams veidot mikroliegumus. Tā ir raksturīga suga Latvijā un Eiropas Savienībā. Tā ir dzīvotne retām bezmugurkaulnieku sugām.

Gada dzīvnieks. Latvijas Dabas muzeja speciālisti par gada dzīvnieku šogad pasludinājuši Latvijas lielāko dzīvnieku – alni (*Alces alces*). Gada dzīvnieka gods atvēlēts lielākajam no Latvijas, arī Eiropas, savvaļas zīdītājiem. Lēnīga gaita, garas kājas, kupris uz muguras un bārda – tādas ir aļņa galvenās pazīmes. Ēdienkar-

tes izvēlē – veģetārieti, varētu pat teikt vegāns. Zāle, ūdensaugi, arī ūdensrozes un augu lapas vasaras periodā līdz pat 30 – 40 kg dienā. Turpretī ziemas ēdienkartē – kokaugu dzinumi, mētras, skuju koku zari un koku mizas. Mežsaimnieki aļņa personā redz būtisku mežaudzes bojātāju. Kā atrast līdzsvaru starp dzīvniekiem un cilvēka saimniecisko darbību?

Gada sēne. Latvijas Mikologu biedrība par gada sēni ir izvēlējusies ābeļu sarkodonciju (*Sarcodontia crocea*). Tā aug kā parazīts vai saprofits uz vecām ābelēm, daudz retāk – uz bumbierēm, mežābelēm un citiem lapu kokiem. Šī gan nebūs ēdamā sēne! Izvirzot šo sēni, Mikologu biedrība vēlas sasniegt līdz šim mazāk iesaistītu auditoriju – dārzkopjus un vecu ābeļdārzu īpašniekus. Pievērsot tai uzmanību, tiktu būtiski papildinātas pētnieku zināšanas par sēnes izplatību Latvijā, kā arī izglītoti dārzkopji. Sēnes izplatība samazinās proporcionāli vecu ābeļdārzu sarukumam. Sarkodoncija ierakstīta vairāku Eiropas valstu sarkanajās grāmatās un ir reti sastopama arī Latvijā. Dodoties uz veciem ābeļdārziem – pavērojiet – varbūt atradīsiet arī 2019. gada sēni!

Gada kukainis. Latvijas Entomoloģijas biedrība par gada kukaini nominējusi malārijas odu (*Anopheles maculipennis*).

► 7. lpp.

KONFERENCE “MEDĪBAS 2019”

Sogad jau trešo gadu zvērinātu advokātu birojs “BDO Law” sadarbībā ar medību nozares organizācijām rīkoja ikgadējo konferenci “Medības 2019”. Pasākuma galvenā tēma bija par meža dzīvnieku postījumu novēršanu, sadarbojoties mežkopjiem, lauksaimniekiem un medniekiem.

Konferences mērķis bija vienkopus pulcināt nozares profesionāļus no visas Latvijas, lai identificētu nozares problēmas, rosinātu diskusiju un rastu potenciālos problēmu risinājumus.

Valsts meža dienesta Medību daļas vadītājs Valters Lūsis: “Medību saimniecība nav tikai medību resursu izmantošana, tas ir daudz plašāks jēdziens.” Lektors konferences dalībniekiem skaidroja limitēto medījamo dzīvnieku pieļaujamā nometīšanas apjoma noteikšanas nianšes un aicināja medniekus atbildīgāk iesaistīties medījamo dzīvnieku populācijas noteikšanā un novērtēšanā.

AS “Latvijas Valsts meži” Meža infrastruktūras un medību nodaļas vadītājs Guntis Ščepaniks pievērsa uzmanību meža dzīvnieku postījumu cēloņiem un rīcībai to samazināšanā. No meža apsaimniekošanas viedokļa LVM apsaimniekotajos mežos meža dzīvnieku postījumi ir pieauguši visā Latvijas teritorijā, kā galvenos cēloņus minot nepārdomātu meža apsaimniekošanas, lauksaimniecības zemju apsaimniekošanas un medīšanas praksi. Daži ieteikumi meža apsaimniekošanā – pēc galvenās cirtes neizvākt vi-

sus zarus, jaunaudžu kopšanā atstāt mazvērtīgās priedītes kā barības bāzi; veicot kopšanu, atstāt krūmus un vienu metru augstus celmus. Dzīvnieku piebarošanu organizēt vietās, kur neaug mežs. Ieteikums medniekiem savstarpēji sadarboties, slēdzot līgumus, lai kopīgi apsaimniekotu vienu dzīvnieku sugu. Problēma ir arī medību iecirkņu sadrumstalotība, platības, kur medību līgumi nav noslēgti un nenotiek medības, veidojot dzīvnieku “inkubatorus”. Lektors atzina, ka cēloņi ir apzināti un izveidota darba grupa problēmu risināšanai.

Kā sabalansēt lauksaimnieku un mednieku intereses?

Biedrības “Zemnieku saeima” valdes priekšsēdētājs Juris Lazdiņš runāja par postījumiem lauksaimniecībā, problēmām un sadarbības iespējām. Jautājums kā sabalansēt lauksaimnieku un mednieku intereses. Meža dzīvnieku uzskaitē ir statistika, tā nav realitāte. Atsevišķos medību iecirkņos speciāli tiek pavairots dzīvnieku blīvums. To nevajadzētu pieļaut. Jāmedī arī stirnas. Lektors aicināja medniekus pievērsties medību ētikai, neizbraukāt sējumus, kas rada neatgriezeniskas sekas. Kā risinājumu lauksaim-

niecības postījumu novēršanai J. Lazdiņš redz preventīvo pasākumu veikšanu īstermiņā, un labāku sadarbības veidošanu ar vietējiem mednieku kolektīviem. Kā pārsteigums lauksaimniekiem bija ziņa, ka bebbri posta arī rapsi rudenī un meža zosis ēd cūku pupas!

Latvijas Mednieku asociācijas valdes priekšsēdētājs Haralds Barviks runāja par medību un postījumu novēršanas traucējošiem faktoriem. Nepieciešama savlaicīga informācijas apmaiņa, medību iecirkņu palielināšana.

Latvijas Mednieku savienības valdes priekšsēdētājs Jānis Baumanis runāja par mednieku iesaisti medījamo dzīvnieku populāciju stāvokļa novērtēšanā. Medniekiem jābūt zināšanām par šo procesu, medniekiem ir informācija, bet tā netiek analizēta. Runātājs aicina pārņemt Somijas pieredzi, kur darbojas informācijas sistēma, kurā viegli apkopot un analizēt datus par nometītajiem un fiksētajiem medījamiem dzīvniekiem. Arī medniekiem jāiesaistās medījamo dzīvnieku uzskaitē un jāsadarbojas ar Valsts meža dienestu.

Konferences dalībnieki uzzināja arī par vispārīgo datu aizsardzības regulas attiecināšanu uz mednieku organizācijām, dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzību un aktualitātēm ieroču aprītē.

Konference bija ļoti apmeklēta, un tās laikā notika konstruktīvas diskusijas par aktuāliem tematiem, aktualizētas problēmas un meklēti risinājumi.

Konferenci tiešsaistē noklausījās
Sarmīte Grundšteine, MKPC

◀ 6. lpp.

Ods ir ļoti neviennozīmīga radība, ja raugās no cilvēka skatu punkta. Izrādās, daba viņus mīl! Malārijas oda tēviņi un mātītes ir čakli apputeksnētāji, to kāpuri ir filtrētāji un ūdeņu attīrītāji, imago stadijā kukaiņi ir barība putniem, sikspārņiem, spārēm, zirnekļiem u.c., savukārt kāpuri ir barība zivīm, abiniekiem, ūdens bezmugurkaulniekiem. Savukārt ar klimata pārmaiņām pastāv iespēja, ka Latvijā var ienākt jaunas dzelējodu sugas, arī malārijas odi. Tad nu nolemts tos laikus izpētīt un par bīstamajiem asinsūcējiem informēt arī sabiedrību.

Gada ģeovieta. Šogad ģeovietas gods – Vidzemes jūrmalas stāvkrausti. Ģeovieta tiek izvēlēta plašā ģeologu un ekspertu balsojumā. Vidzemes jūrmalas stāvkrausti ir īpaši ar to, ka šeit ir vienīgā vieta pie Baltijas jūras, kur krasta kraujās atsedzas devona smilšakmeņi. Devona smilšakmeņi veidojās pirms 390 miljoniem gadu, kad mūsu planētu apdzīvoja dinozauri! Un tāpēc tieši šajā slānī varētu atrast dinozauru fosilijas. Īpaši ainaviski un gleznaini ir smilšakmens atsegumi posmos uz dienvidiem no Tūjas. Kopējais stāvkraustu garums ar smilšakmens atsegumu posmiem ir aptuveni 15 kilometri.

Gada dzīvotne. Par gada dzīvotni Latvijas Dabas fonds nosauc vecus vai dabiskus boreālos mežus. Mežus sāk uzskatīt par veciem, ja tajos ilgstoši (50–100 gadus) nenotiek cilvēka iejaukšanās un saimnieciska darbība. Pārsvārā tie ir skuju koku meži, tomēr atsevišķos gadī-

jumos var būt jauktu koku meži. Galvenās pazīmes – dažāda vecuma koki, stāvoši sausokņi, liela diametra kritālas (50 cm un vairāk), augoši koki ar dobumiem un piepēm. Šādos mežos sastopamas lietussargsugas: mežzirbe, baltmugurdzenis, melnā dzilna, mednis, trīspirkstu dzenis un lidvāvere. Tas nozīmē, ka vietā, kur uzturas šie dzīvnieki, ir piemērota dzīvotne daudzām augu un dzīvnieku sugām, kas citos apstākļos nevar pastāvēt un ko mēs nepamanām vai nevaram saskatīt to mazo izmēru dēļ.

Gada bezmugurkaulnieks. Latvijas Entomoloģijas biedrība par 2019. gada bezmugurkaulnieku nominējusi mārīšzirneklī (*Eresus sandaliatus*). Ļoti krāšņs zirneklis, noteikti pamanīsiet, sastopot ceļā. Tomēr šāda iespējamība nav liela, jo mārīšzirneklis Latvijas teritorijā fiksēts tikai vienu reizi. Tas noticis 2014. gadā. Kā jau visi zirneklī, arī šī gada varonis ir ar indes dziedzeriem. Šo punktaino zirnekli nevajag ņemt rokās, bet nofotografēt un ziņot par viņu vietnē dabasdati.lv

Gada augs. Latvijas Botāniķu biedrība par gada augu šogad nosaukusi mazo zvaguli (*Rhinanthus minor*). Mazais zvagulis ir bieži sastopams augs Latvijas pļavās un mežmalās. Savu nosaukumu ieguvis dēļ savas muzikalitātes – kad augs pārziedējis, tā sēklas pogaļās žvadz pat pie neliela pieskāriena. Zvagulis organiskās vielas augšanai fotosintēzē pats, turpretī ūdeni un minerālvielas uzņem no citiem pļavas augiem, galvenokārt graudzālēm un tauriņziežiem. Šādu augu, ar dalītu barošanās dabu, sauc par pusparazītu. Zvagulis, parazitējot uz graudzālēm, tās novājina un tādējādi rūpējas par augiem bagātu pļavu.

Sagatavoja **Danuta Kiopa**

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag.,
Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264
e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Liepāja	Maruta Pragulbicka	20222041
Saldus	Maruta Pragulbicka	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbs	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Ludvigs Karvelis	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Viktors Jurčenko	28692818
Iecava	Agris Kauliņš	26498315
Aizkraukle	Inga Buša	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Jelgava	Kārlis Folkmanis	29363016
Gulbene	Ilgvars Briedis	26314426
Kuldīga	Valdis Usne	26438175
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs,

Izdevumu iespēšanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine,

tālr. 63050477, mob. 29133563

Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV-3018

